

Силабус курсу

Соціальна безпека

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань К Безпека та оборона
Спеціальність КЗ Національна безпека

Освітньо-професійна програма «Національна безпека (за окремими сферами забезпечення і видами діяльності)»

Дні занять:
Консультації:

Рік навчання: III, Семестр: VI

Кількість кредитів: 3 Мова викладання: українська

Керівник курсу

д.е.н., професорка, професорка кафедри безпеки та правоохоронної діяльності
заслужений діяч науки та техніки України; академік Академії економічних наук України та Української технологічної академії; керівник Центру міжнародної безпеки та співробітництва ЗУНУ

Вівчар Оксана Іванівна

Контактна інформація

o.vivchar84@gmail.com, +380978307717

Опис дисципліни

«Соціальна безпека» є дисципліною, яка сприяє підготовці фахівців у сфері національної безпеки. Студенти отримують теоретичні знання і практичні навички щодо забезпечення соціальної безпеки та дослідження актуальних проблем безпекознавчої соціальної компоненти країни. Фахівці з галузі управління та адміністрування національною безпекою володіють знаннями щодо особливостей безпеки соціальної системи, а також формування концептуальних навичок щодо моделювання систем соціобезпеки.

По завершенню вивчення дисципліни «Соціальна безпека» студенти можуть обґрунтовано використовувати професійно профільовані знання щодо забезпечення соціальної безпеки у професійній сфері на основі системного підходу. А також ідентифікувати загрози і ризики соціальної безпеки та її складових, вміти приймати рішення на різних ієрархічних рівнях з економічної безпеки соціальних систем.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Соціальна безпека як пріоритетна складова національної безпеки України	Знати концептуальні засади соціальної безпеки держави. Вміти систематизувати та оцінювати загрози у соціальній сфері. Проводити діагностику соціальної безпеки. Знати основні критерії оцінки та показники соціальної безпеки. Володіти механізмом забезпечення соціальної безпеки. Аналізувати систему державних соціальних стандартів та гарантій.	тести, опитування
4 / 2	2. Соціальні групи та національна безпека держави	Знати змістовно-типологічну характеристику соціальних груп. Усвідомлювати основну сутність малих та великих соціальних груп. Переваги та недоліки соціальної напруженості як інтегрального індикатора соціальної безпеки суспільства.	тести, опитування
4 / 2	3. Дослідження соціальної структури та її вплив на соціальні процеси	Знати концептуальні аспекти соціальної структури в контексті забезпечення національної безпеки держави. Усвідомлювати сутісну характеристику соціальної стратифікації та її основні теорії. Вміти ідентифікувати теорію соціальної мобільності.	тести, опитування
4 / 2	4. Теоретичні основи соціального забезпечення (соціального захисту)	Знати сутність соціальної безпеки та соціального захисту та основні принципи відповідно. Володіти міжнародним досвідом соціального захисту країн ЄС. Переваги недоліки функціонування соціального захисту в окремих країнах ЄС та України зокрема. Вміти ідентифікувати соціальні ризики. Знати основні види та форми соціального страхування.	тести, опитування
4 / 2	5. Збалансованість та ефективне функціонування ринку праці	Знати основну прагматику функціонування ринку праці країни та умови збалансованості робочих місць та робочої сили. Застосовувати кількісну оцінку ефективності зайнятості. Формувати основні шляхи щодо зниження безробіття. Аналізувати основні показники ефективного функціонування ринку праці.	тести, опитування, практ. завдання
4 / 1	6. Рівень життя населення: індикатори стану й методологія їх визначення	Проводити комплексне оцінювання соціально-економічних індикаторів рівня життя населення. Основні недоліки прожиткового мінімуму та нормативного споживчого кошику. Знати сутісну характеристику соціального діалогу та соціального партнерства. Вміти розробляти шляхи подолання бідності.	тести, опитування, практ. завдання

4 / 1	7. Показники соціального становища і людського розвитку	Аналізувати основні показники соціального розвитку. Знати сутність людського розвитку. Обґрунтовувати безпеку людського розвитку. Методологію визначення індексу людського розвитку.	тести, опитування, практ. завдання
2 / 1	8. Соціально-психологічні особливості злочинних груп	Знати основні поняття організованої злочинності в контексті соціальної безпеки. Вміти обґрунтовувати соціально-психологічну підсистему системи національної безпеки. Оцінювати загальнокримінальну злочинність країни на основі застосування соціально-психологічного аналізу.	тести, опитування, практ. завдання
4 / 1	9. Особа та національна безпека держави	Знати основні поняття безпеки особи. Розуміти суть національної безпеки держави в системі ціннісних орієнтацій особи. Взаємозв'язок соціального статусу та соціальної ролі особистості. Аналізувати систему міжнародного законодавства про права людини як нормативної складової безпеки особи і національної безпеки держави.	тести, опитування, практ. завдання

Літературні джерела

1. Бізнес і соціальна відповідальність. *Повні уроки*. URL: <http://school.xvatit.com/index.php>.
2. Буняк Н. М. Соціальна безпека людини: сутність та шляхи забезпечення. *Економіка та суспільство*. Випуск №3. 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1242>
3. Буняк Н. М. Соціальна безпека людини: сутність та шляхи забезпечення. *Економіка та суспільство*. Випуск # 37 / 2022. С. 1–6.
4. Варналій З. С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації : *монографія*. К.: Знання України. 2020. 423 с.
5. Варналій З. С. Соціальна безпека людини як об'єкт дослідження економічної безпекології. *Економічний вісник університету*. Зб. наук. праць учених та аспірантів. Випуск № 52. 2022. С. 90–97.
6. Варналій З. С., Білик Р. Р., Хмелевський М. О. Соціальна безпека України: сутність, проблеми та шляхи забезпечення. *Економічний вісник університету*. Випуск № 45. 2020. С. 105–113.
7. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: *монографія*. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А. 2018. 474 с.
8. Вівчар О. І., Зяйлик М. Ф. Організаційний механізм управління соціогуманітарною компонентою забезпечення економічною безпекою підприємств у фокусів сучасних викликів та загроз. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. № 2. 2020. С. 42–46.
9. Вівчар О. І. Національна безпека держави в системі ціннісних орієнтацій: сучасна прагматика та вектори зміцнення / Protection of children's rights from a legal, pedagogical and

psychological perspective : *monograf.*; ed. Jacek Mrozek, Oksana Homotiuk. Olsztyn 2021. 259–263. Publisher: center for eastern Europe Research UWM in Olsztyn (ISBN 978-83-61605-55-3)

10. Вівчар О. І., Вівчар В.П. Імплементція міжнародного досвіду соціального захисту: безпекознавчий базис та вітчизняна практика реалізації. *Науковий журнал «Наукові записки»*. 2024. Випуск 16. С. 48–54.

11. Вівчар О., Дракохруст Т., Тяхтенко Н. Фейки як основна загроза управління безпековою компонентою: актуалітет та вектори протидії / Інтелектуальні методи виявлення дезінформації в українських текстових даних: *колективна монографія*; за заг. ред. д. т. н., доцент, Х. В. Ліп'яніна-Гончаренко. Тернопіль: Економічна думка, 2025. С. 39–50. ISBN 978-966-654-779-1

12. Гаращук О., Куценко В. Інноваційні аспекти формування сталого розвитку та соціальної безпеки в соціокультурному контексті. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 1. С. 8–21.

13. Грипич О. В. Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «соціальна безпека». *Вісник Хмельницького національного університету*. № 4. Том 2. 2020. С. 212-217.

14. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: *навчальний посібник*. Державний університет телекомунікацій. Київ. 2020. 222 с.

15. Коваленко О.Я., Оксана П. Микитюк О.П. Соціальна безпека персоналу в системі формування інтелектуального потенціалу бізнесу в уовенний час. *Актуальній проблеми економіки*. № 10 (280). 2024. С. 61-73.

16. Запухляк І. Б., Кісь Г. Р. Соціальна безпека через призму форм розвитку цивілізаційного поступу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Вип. 2 (46). 2020. С. 70–76.

17. Кліпкова О. Дилема соціальної безпеки. *Економіка та суспільство*. (47). 2023 URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-73>

18. Кравченко Л. В. Основи соціальної безпеки : *навч. посіб.* Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві. 2022. 127 с.

19. Лисенко Ю. Соціальна безпека: виклики в умовах політичної нестабільності українського суспільства. *Науковий журнал «Політикус»*. Випуск 6. 2022. С. 24-28.

20. Ставнича Н. І. Соціальна безпека України в контексті забезпечення сталого розвитку : *дис. ...доктора філософії*: 051. Івано-Франківськ, 2021. 205 с.

21. Якимчук А. Ю., Кардаш О. Л., Постельжук О. П. Оцінка показників соціальної безпеки України у контексті національної безпеки держави задля досягнення цілей сталого розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13–14. С. 75–80.

Допоміжна

22. Analysis of the 2025 Social Security Trustees' Report. *Social Security*. Jun 18. 2025. URL: <https://www.crfb.org/papers/analysis-2025-social-security-trustees-report>

23. By Alicia H. Munnell Social Security's Financial Outlook: *The 2025 Update in Perspective*. Center for RETIREMENT research at Boston college. Number 25-14. July 2025. P. 1-12. URL: <https://crr.bc.edu/social-securitys-financial-outlook-the-2025-update-in-perspective/>

24. By Shea McClanahan The role of social security in poverty reduction. Reinforcing life cycle-based models for more effective systems. *Protection sociale*. June 2024. No. 63. P. 20-27.

25. Five Changes to Social Security in 2025. URL: <https://www.kiplinger.com/retirement/social-security/changes-coming-for-social-security-in-2025>

26. Kharazishvili Y., Kwilinski A., Grishnova O., Dzwigol H. Social Safety of Society for

Developing Countries to Meet Sustainable Development Standards: Indicators, Level, Strategic Benchmarks (with Calculations Based on the Case Study of Ukraine). *Sustainability*. 12(21). 2020. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/21/8953>.

27. Social security systems in the EU. URL: https://europa.eu/youreurope/citizens/work/social-security-and-benefits/social-security/index_en.htm

28. Tamborini, Christopher R., Harriet Orcutt Duleep Measuring the Economic and Sociodemographic Characteristics of Unauthorized Immigrants in the United States with Survey Data. *Social Security Bulletin* 85(2). 2025. P. 9-15.

29. Veklych O., Karintseva O., Yevdokymov A. Compensation mechanism for damage from ecosystem services deterioration: constitutive characteristic. *International Journal of Global Environmental Issues*. 2020. Vol. 19. Nos. 1/2/3. P. 129–142.

30. Vivchar O. Politicization of the religious sphere as the main threat to national security: modern realities and vectors of strengthening. *Právna politika a legislatíva v oblasti konfesného práva* Legalpolicy and legislation in the area of confessional law. Trnavská univerzita v Trnave Právnická fakulta. Bratislava : Wolters Kluwer. 2020. P. 191–199.

31. Vivchar O., Krzywowska J. Rules of functioning of roman catholic parishes in Poland during the epidemic. *State and society facing pandemic*. Edited by Eduard Burda, Carmen Lazaro Guillamon, Magdalena Sitek. Bratislava : Wolters Kluwer. 2020. P. 439–450.

32. Vivchar O., Ziailyk M. Formation of communication relations of business economic security: regulatory – legal basis and application pragmatics // COMMUNICATION AS A FACTOR OF TRANSPARENCY OF SOCIAL INTERACTION: PSYCHOLOGICAL, HISTORICAL, LEGAL, ECONOMIC AND POLITICAL DIMENSIONS. NEW REALITIES IN THE CONDITIONS OF WAR AND IN THE POST-WAR PERSPECTIVE ; Scientific Editors : Jacek Mrozek, Oksana Koval, Marcin Radziłowicz. Publishing house: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie Filia w Elku. 2024. P. 47–57.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Гібридні війни та локальні конфлікти» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; результати модульного контролю; оцінювання результатів самостійної роботи; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, військовий стан, хвороба, закордонне стажування тощо) навчання може відбуватися в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Гібридні війни та локальні конфлікти» визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль1		Модуль2		Модуль3	Модуль4	Модуль5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне за відповіді або проходження поточного тестування (10 тестів по 10 балів за кожен тест) на кожному практичному занятті, теми 1-4	Підсумкове тестування (20 тестів по 5 балів за кожен тест) за темами навчального курсу у системі Moodle	Оцінка визначається як середнє арифметичне за відповіді або проходження поточного тестування на кожному практичному занятті, теми 5-9	Колоквіум за темами навчального курсу – оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів	Виконання комплексних завдань (три завдання по 30% до підсумку, кожне оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів); Активність під час проведення тренінгу – 10% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 10 балів.	Комплексне завдання 1 – 40% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів; Комплексне завдання 2 – 60% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів	Теоретичні питання (2 питання по 30% від підсумку, кожне оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів); Практичне завдання – 30% від підсумку, оцінюється індивідуально за шкалою від 1 до 100 балів; Тести – 10% від підсумку (10 тестів по 10 балів за кожен тест)

Форми і критерії оцінювання

При оцінюванні роботи студента при складанні форм контролю за кожен компонент виставляється оцінка у діапазоні 1-100 балів з наступною інтерпретацією:

Поточне оцінювання під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Тестування під час заняття:

10 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 10 балів.

Модульний контроль 1 (підсумкове тестування):

20 тестів, правильна відповідь на кожен з яких оцінюється у 5 балів.

Модульний контроль 2 (колоквіум):

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та

аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65–74 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань.

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань.

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Активність під час тренінгу:

Оцінюється у діапазоні від 1 до 10 балів, де 1 бал – найнижча активність (студент практично не виявляє інтересу до завдань тренінгу), 10 балів – найвища активність (студент активно залучений у виконання завдань тренінгу, виявляє творчу ініціативу, ґрунтовне знання навчального матеріалу).

Екзамен – вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та

практичного матеріалу оцінюється за виконанні студентом завдання. Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, правильна відповідь на кожен із яких оцінюється у 10 балів.

практичного завдання: 1 завдання, за вирішення якого студент може отримати оцінку в діапазоні:

90–100 балів – демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує уміння аналізувати і узагальнювати практичний матеріал та високий рівень теоретичної підготовки, виявляє творчий підхід до виконання завдання.

75–89 балів – у достатньому обсязі демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але допускається незначних помилок у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє загалом високий рівень теоретичної підготовки.

60–74 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему практичного завдання, логічність викладення матеріалу порушена; наведені авторські пропозиції рекомендації є загальними і слабо обґрунтованими; припускається значних помилок у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє недостатній рівень теоретичної підготовки.

1–59 балів – практично невисвітлює проблему, яка має бути розкрита; відсутні авторські пропозиції рекомендації у формулюванні понять, обґрунтуванні висновків, демонструє слабкий рівень теоретичної підготовки.

Теоретичних (проблемних) питань: 2 теоретичних питання, за відповідь на кожне студент може отримати оцінку в діапазоні:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичного питання.